

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ:
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №11 від 30.06.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

1. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання. Навч.-метод. пос. для студентів вузу, вчителів музики. – К.: ІЗМН, 1997. – 248 с.
2. Рудницька О.П. Вчись цінувати прекрасне. – К.: Муз.Україна, 1983. – 112 с.
3. Рудницька О.П. Музика і культура особистості. – К.: Либідь, 1998. – 117 с.
4. Рудницька О.П. Формування музичного сприйняття в системі розвитку педагогічної культури майбутнього вчителя: Автореф. дис. ... доктора пед. наук. — К., 1994. – 42 с.
5. Художня освіта і проблеми виховання молоді: 36 статей. – К.: ІЗМН, 1997. – 164 с.
6. Коваль Л.Г. Взаимодействие учителя и учащегося в процессе формирования эстетического отношения средствами искусства: Автореф. дис. ... доктора пед.наук. – К., 1991. – 48 с.
7. Костюк А.И. Эстетические аспекты восприятия музыки. //Проблемы музыкальной культуры: Сб. статей. /Сост. И.Н.Юдин. – К., 1989. – Вып.2. – С.143-156.
8. Апраксина О.А. Методика музыкального воспитания: Уч. пособие. – М.: Просвещение, 1983. – 222 с.
9. Асафьев Б.В. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. – Л.-М.: Музыка, 1973. – 144 с.
10. Мазель Л.А. Вопросы анализа музыки. – М.: Сов.композитор, 1991. – 275 с.
11. Медушевский В.В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. –М.: Музыка, 1976. – 254 с.
12. Назайкинский Е.В. Оценочная деятельность при восприятии музыки. // Восприятие музыки. – М., 1982. – С.195-228.

Резюме. В статье рассматривается проблема формирования у студентов музыкально-педагогического факультета научных приемов самостоятельного оценочного мышления. На основе экспериментальных исследований авторы предлагают методику воспитания музыкального мышления студентов в процессе эстетической оценочной деятельности.

Ключевые слова: эстетическая оценка, музыкальное мышление, оценочное мышление, оценочная деятельность, ценностные ориентации.

Summary. The article outlines the problem of forming of the scientific artifices of individual thinking about valuation among the students of music-pedagogical faculty. On the basis of experimental research the authors suggest the methodics of upbringing of the musical thinking of students in the process of aesthetical merit activity.

Key-words: aesthetical valuation, musical thinking, merit thinking, merit activity.

Одержано редакцією 17.02.2006.

УДК: 37. 034

Л.П. УЛЬЯНОВСЬКА

ВОКАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ В УЧБОВОМУ ХОРОВОМУ КОЛЕКТИВІ: СПРОБА СТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ

Резюме. В статті розглядаються основні питання створення сучасної концепції вокального виховання в учбовому хоровому колективі, в основу якої повинна бути покладена виконавська практика

Ключові слова: концепція, вокальне виховання, виконавська практика, учбовий хор.

Актуальне завдання сучасного хорознавства – перехід від емпіричного рівня до теоретичного. В такому його розділі, як „Вокальна робота в хорі”, досить низький рівень достеменності викладених положень і факторів, їх фрагментарність і безсистемність [2]. Тому сьогодні перед нами стоїть питання творення науково-обґрунтованої концепції вокального виховання в учбовому хорі, без якої не може розвиватися як теорія, так і методика вокально-хорової роботи.

В основу даної концепції повинні бути покладені запити виконавської практики. На сьогодні, тут ідеалом є хоровий колектив, здатний співати в різних вокальних стилях. Тому у вокальному вихованні необхідний пошук шляхів відступу від застиглих традицій академізму в звучанні хору. Сьогодні потрібний вокал темброво більш гнучкий, з чітким і виразним словом (подібні зразки дав нашому слуху мікрофонний спів і тепер цей досвід не можна не враховувати в хоровому співі). Однак повинні залишатися непорушними положення про те, що всі основні модифікації в звучанні голосу хорового співака повинні здійснюватися на основі фізіологічно раціональної техніки: звук, „опертий на диханні”, максимальне використання резонаторної системи, однорегістрової будови голосу та ін.

Сучасна виконавська практика ставить перед хоровими колективами надзвичайно складні завдання, які неможливо вирішити на старому методичному фундаменті. Проходить той час, коли диригент був головною фігурою хорового виконавства, а хор – якоюсь уніфікованою масою. Сьогодні ми все більше і більше маємо потребу в співакові-художнику: творчо ініціативному, багатому і в особистому, і в інтелектуальному, і в голосовому відношеннях (тут сумісна аналогія: індивід – суспільство; чим багатший в усіх відношеннях індивід, тим багатше суспільство). Подібно тому, як сучасний театр робить актор, так само центральною фігурою хорового виконавства (поряд з диригентом) стає співак хору. Тому нова концепція повинна переорієнтувати хорознавство на перехід від розділу „вокальна робота в хорі” до особистісно-конкретного – „виховання співака в хоровому колективі”. Тут важливо знайти правильну відповідь на запитання: „Чи можливо в хорі забезпечити

нормальний розвиток і удосконалення співочих голосів?” В хорознавстві до останнього часу на це питання відповідали позитивно, посилаючись виключно на той факт, що багато видатних співаків-солістів початковий етап навчання проходили в учбових хорах [2].

Дослідження останніх років і практичні спостереження показують, що далеко не всі голоси успішно розвиваються в хорі. На те є ряд об'єктивних причин. Наприклад:

- обмежені можливості хормейстера при колективному співі в плані контролю за якістю звуковидобуття кожного співака, а саме в плані реалізації принципу індивідуального підходу до навчання співу;
- широке розповсюдження при хоровому співі форсування звуку, що може призвести до формування неправильних навиків співу;
- сприятливі умови для нівелювання тембрів в хорових партіях, що може призвести до „стирання” природного тембру голосу співака [3].

Дані моменти не варто замовчувати. Їх активне обговорення створить можливість удосконалення методики з метою скорочення відсотків „педагогічного браку” у вокальному вихованні співаків хору.

Наука про співочий голос виходить зараз на нові рубежі [4].

Однак методика вокального виховання в хорі до цього часу оперує застарілими поняттями і фактами. Майбутня концепція повинна виходити з таких основних положень фізіології фонації:

- всі частини звукоутворюючого комплексу (дихання, голосові складки, артикуляційні органи) працюють при співі як єдине взаємозв'язане ціле. Якісний вокальний звук може бути сформований тільки при їх повноцінній і скоординованій роботі. Різні „фізіологічні” школи широко практикували раніше (а іноді практикують і зараз) активну дію на окремі ділянки (частини) голосового апарату;

- наука про спів базується на тому факті, що людський організм – саморегулююча біологічна система. Оскільки управління взаємодією органів звукоутворення здійснюється центральною нервовою системою в основному на підсвідомому рівні, то довільне втручання у роботу окремих частин голосового апарату є не тільки малоефективним, але і шкідливим;

- процес співу – складний психофізіологічний акт, в якому провідна роль належить слуху: він керує рухами м'язів голосового апарату і контролює якість звучання голосу. Тому виховання вокального слуху – це запорука успішного розвитку співочих голосів хору;

- кожна людина – неповторна індивідуальність в плані фізичної конституції, організації психіки, будови голосового апарату, здатності до навчання. Успіхи співочого розвитку неможливі без урахування цих факторів. Реалізація принципів індивідуального підходу до умов колективного співу – одне з важливих завдань, яке в рамках нової концепції слід вирішити;

- спів складається із послідовності доцільних м'язових рухів (дихальних органів, гортані, артикуляційного апарату), які, будучи частиною саморегулюючої системи, при правильно організованому тренуванні, – поступово удосконалюються і автоматизуються, створюючи співочі навички.

Основне завдання хормейстера при цьому – шляхом підбору відповідного дидактичного матеріалу і висування конкретних вимог до якості його виконання забезпечити оптимальні умови для продуктивної вокальної роботи співаків.

При однакових критеріях якості звуку і єдиних вимог техніки звукоутворення як соліста, так і хорового співака, виховання останнього має свої особливості. Питання специфіки виховання хорового співака – надзвичайно важлива складова нової концепції. Тільки на основі його детальної розробки стане можливим відібрати такі прийоми і методи, які даватимуть найбільший ефект в умовах колективного співу. Порівняно недавно стало зрозумілим, що одним з центральних моментів специфіки виховання голосу в хорі є проблема можливості здійснювати слуховий самоконтроль в момент хорового виконання. Чим менші можливості у співака чути себе в потоці хорового звучання, тим менше гарантій, що його голос буде удосконалюватися.

Існуюча методика вокальної роботи в хорі базується в основному на емпіричному значенні [1].

В рамках нової концепції потрібно науково обґрунтувати в існуючій практиці прийоми і методи вокально-хорової роботи, тобто розкрити сутність кожного з них, визначити можливості і спектр їх застосування, умови, за яких вони даватимуть максимальний ефект. Це дозволить широким масам хормейстерів-практиків застосовувати методично адекватно різноманітні прийоми співочого виховання в хорі.

Отже, сучасна наука створюється не одиночками, а колективно. Тому необхідна консолідація сил по створенню концепції виховання співака в хоровому колективі.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що:

1. Потрібно добиватися регулярного проведення науково-практичних конференцій по даній проблемі. Учасники яких, керівники дитячих, дорослих, учбових хорів, педагоги-вокалісти, які працюють в цих колективах, вчені, які працюють в цій сфері. Зміст таких конференцій – повідомлення теоретичного характеру; матеріали апробування різних методик роботи майстрів вокального виховання; показ практичної роботи хормейстерів і викладачів постановки голосу.

2. Необхідно звернутися в лабораторію по вивченню співочого голосу з проханням включити в план досліджень ряд вузлових проблем теорії і практики вокального виховання в хоровому колективі.

3. Потрібно колективно взятися за створення принципово нових посібників по вокальному вихованню в хоровому колективі.

4. Потрібні серйозні зусилля для налагодження тісного зв'язку між сольною і хоровою вокальною

педагогікою.

5. Треба підняти питання про необхідність охорони співочих голосів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єгоричева М. Вправи для розвитку вокальної техніки. – К.: Муз. Укр., 1980. – 86 с.
2. Коломоєць О.М. Хорознавство: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 130 с.
3. Живов В.Л. Хоровое исполнительство. Теория, методика, практика. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 272 с.
4. Назаренко И. Искусство пения. – М., 1963. – 278 с.

Резюме. В статье рассматриваются основные вопросы создания современной концепции вокального воспитания, которая должна быть основана на исполнительской практике.

Ключевые слова: концепция, вокальное воспитание, исполнительская практика, учебный хор.

Resume. The main questions of the creating of the modern conception of the vocal practice analyze in the article.

Key words: conception, vocal training, vocal practice, educational choir.

Одержано редакцією 05.04.2006.

УДК: 378: 784. 4 : 398. 8

Р.В. ЦАПУН

МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ НАРОДНОГО СПІВУ В СТУДЕНТСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРНОМУ КОЛЕКТИВІ

Резюме. У запропонованій статті акцентується увага на методах і прийомах звукоутворення, розвитку виконавської майстерності у відтворенні народного співу. Висвітлюються характерні особливості поліського мелосу та методичні рекомендації, призначені для вивчення зразків народнопісенної культури.

Ключові слова: фольклорний колектив, народний спів, звукоутворення, манера співу, метод.

Збирати музично-етнографічні матеріали та досліджувати їх – це одне з основних завдань дослідників-фольклористів узагалі та співробітників кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету зокрема. Однак із кожним роком ця робота стає дедалі складнішою, більше доводиться стикатися із фактором відмирання фольклорних традицій, усе рідше пісні виконуються у реальному контексті. Відтак, виникає необхідність здійснювати повноцінні польові записи фольклору, аби надалі легко їх реконструювати для достатнього вторинного уявлення.

Однією із можливих форм реставрації та популяризації традиційної народної культури, а водночас – переведення її в русло фольклоризму, є сценічне відтворення автентичних народномузичних творів та, навіть, обрядів силами навчальних фольклорних колективів. Перш ніж розучувати певний обряд або окремі пісні, необхідно враховувати кількісний склад учасників, їх виконавські можливості: вокальні дані, знання нотної грамоти, вміння відтворювати регіональну манеру співу. Щоб досягти цього, потрібно, в першу чергу, навчити студентів базовим навичкам вокальної техніки. У систему таких навичок входить розвиток вокальної майстерності, яка вимагає правильної співочої позиції, природного дихання, гнучкого, рухомого звуковедення, виразної дикції, єдиної манери звукоутворення.

Основне завдання цієї статті – зосередити увагу на окремих вокальних труднощах та детальніше проаналізувати можливі шляхи їх уникнення, що загалом сприятиме розвитку виконавської майстерності при виконанні зразків народнопісенної культури. Працюючи над постановкою голосу у фольклорному колективі, в першу чергу, звертається увага на звільнення співацького апарату від “скутості”.

Звуковидобування є процесом фізіологічним, тому дія всієї голосоутворюючої системи підкоряється певним закономірностям, про які керівник повинен мати уяву і на власному досвіді відчуття та проілюструвати цей співочий процес. Показ звучання несе в собі значну естетичну та емоційну дію. Вокально повноцінний, красивий, виразний показ дуже легко сприймається, в результаті чого виникає зворотна реакція – учню хочеться відтворити почуте (заспівати). Ілюстрації педагога обов’язково повинні відповідати таким вимогам: мати повноцінне звучання без недоліків (горлово-носового призвучу, форсування).

Під час навчального процесу (робота викладача зі студентами) все повинно бути просто, природно та невимушено. При цьому слід пам’ятати: співати треба вільно, натурально, не роблячи нічого зайвого. Співати тому, що хочеться співати. Співати тому, що сам процес співу приносить задоволення.

Грудне та головне звукоутворення. Для народної манери виконання характерне грудне та головне резонування. Уміння користуватися резонаторами – серйозне технічне завдання вокального мистецтва. У народних співаків зв’язки змикаються щільніше, ніж у співаків академічних, і значною мірою використовується *грудний резонатор*, тобто порожнини трахеї та бронхів, які є основою звуковидобування. Щоб голос отримав необхідну силу та красу, потрібно при співі використовувати верхні резонатори (головні), тобто – верхньої частини гортані, носової та ротової порожнини.

Звучання з головним резонуванням відчувається як вібрація у верхній частині обличчя (до рота).

Висока позиція. Якраз відчуття “голови” надає співу *високої позиції*. Висока позиція допомагає легко досягнути верхніх звуків діапазону. Італійські співаки говорять: “По-справжньому співає той, хто вміє переносити звучання голосу в голову”. Дійсно, головне резонування забезпечує яскравість, летючість, його невтримність та довговічність.

Коли йде робота над вивченням точки головного резонування, потрібно попросити співаючих направляти

ЗМІСТ

Хом'як І.М. Аналіз експериментального навчання української орфографії	3
Парасюк І.А. Морально-етичні засади «Руської трійці»	8
Слободян М.Б. Педагогічне новаторство Волинської гімназії та його вплив на організацію навчально-виховного процесу Кременецького ліцею ХХ ст.	11
Кравченко Т.В. Сімейна модель соціалізації особистості в сучасних умовах	14
Повалій Л.В. Особливості виховання підлітків в різних типах неповної сім'ї	16
Тимошук Н.С. Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	19
Хримова О.Л. Дослідження вихованості і особистісного розвитку підлітка з проблемної сім'ї	22
Хролець О.І. Дитинство як предмет психолого-педагогічного вивчення	26
Янциур Л.А. Розвиток у дошкільників інтересу до творів образотворчого мистецтва	29
Стаднік Н.В. Мотивація відповідальності у дітей шестирічного віку	34
Коренева І.М. Використання міжпредметних зв'язків у процесі розвитку спостережливості молодших школярів	36
Іванова Л.І. Визначення рівня літературної компетентності молодшого школяра	39
Сіранчук Н.М. Діагностика образномовленнєвих вмінь учнів початкових класів	43
Крижанська Л.В. Національні цінності в початковій школі при організації національно зорієнтованого навчально-виховного процесу	48
Лопухівська А.В. Формування соціальної і комунікативної активності учнів сільської школи	53
Барсукова Л.М. Втілення теоретичних засад історико-краєзнавчої пошукової роботи учнів в практику навчально-виховної діяльності сучасної загальноосвітньої школи	55
Комарницька В.Л. Концептуальні засади формування громадянської свідомості старшокласників	59
Дмитрів О.В. Використання методу ситуативного навчання на уроках англійської мови у загальноосвітніх школах.	64
Трофімчук В.М. Організаційні форми та методи художньо-конструкторської діяльності старшокласників	67
Грицай Н.Б. Формування пізнавальної активності учнів під час позакласних екскурсій у природу	72
Ганчин Л.В. Особливості навчання усного мовлення у духовних семінаріях	78
Головань Т.М. Дитячі притулки в Криму у II половині XIX століття	82
Коваль В.В. Моральне виховання неповнолітніх у пенітенціарних установах як один з основних стратегічних напрямів підготовки їх до соціальної адаптації в суспільстві	86
Потапчук Т.В. Пісня як засіб виховання дітей	91
Димченко С.С. Педагогічні погляди та диригентська майстерність Андрія Бобира	94
Устенко К.О. Оперно-хорова творчість М.В.Лисенка як засіб формування музично-естетичного мислення студентів	97
Мельничук С.Ф. Виконавське мистецтво і супроводжуючий його психологічний фактор – сценічне хвилювання	101
Дем'яненко І.О. Формування в учнів музичних шкіл навичок саморегуляції та контролю м'язового тону під час гри на гітарі	104
Янциур М.С. Індивідуальні навчально-дослідні завдання з професійної орієнтації при підготовці майбутніх вчителів трудового навчання	107
Безкоровайна О.В. Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	109
Костюк Л.К. Специфіка викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	115

Никон О.К. Організація самостійної роботи студентів з дисципліни „Основний музичний інструмент” в умовах кредитно-модульного навчання	120
Яковенко Л.П., Шипунова Н.О. Виховання музичного мислення студентів у процесі естетичної оціночної діяльності	123
Ульяновська Л.П. Вокальне виховання в учбовому хоровому колективі: спроба створення сучасної концепції	127
Цапун Р.В. Методи вивчення народного співу в студентському фольклорному колективі	129
Рабченко Т.С., Демченко В.В. Моніторинг як діагностична технологія виявлення готовності випускників вищих навчальних закладів до роботи з обдарованими дітьми.	132
Озерянська А.П. Загальна характеристика розвитку методики викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах України (60-ті роки ХХ століття)	137
Терещук М.А. Музично-драматична діяльність, як засіб удосконалення навчально-виховного процесу на факультеті іноземної філології	140
Літвінчук С.Б. Формування технічного мислення студентів у процесі розв’язання продуктивно-технічних завдань із загальнотехнічних дисциплін	143
Самчук С.А. Художня інтерпретація музичного твору	146
Лукач О.М. До проблеми економічної соціалізації особистості в сучасних умовах	150
Колбіна Т.В. Шляхи оновлення змісту формування міжкультурної комунікації студентів економічного профілю в педагогічній системі вищого навчального закладу	152
Бондарчук А.Я. Виховання у студентської молоді етики сімейних взаємин	155
Дучинський С.В. Теоретичні аспекти вокально-хорової виконавської діяльності	158
Пелячик І.Ф., Крижановська Т.І. Історичні аспекти проблеми творчого розвитку особистості засобами музичного мистецтва	160
Кирда А.Г. Визначення провідних тенденцій формування цілей освіти в розвинених країнах	164
Свердлова Т.Г. Формування в дітей комунікативних навичок і навичок спільної діяльності за допомогою японського досвіду групового виховання дошкільників	167
Заблоцька Л.М. Структура та зміст навчального процесу в початкових школах Великої Британії	172
Шимків І.В. Проблема оцінювання знань і моніторингу якості освіти в нормативних документах об’єднаної Німеччини	176
Каур О.С. Тенденції та пріоритети морально-етичного виховання підлітків у Франції	180
Григорчук І.С. Формування духовності в контексті християнської моральної свідомості.....	182
Відомості про авторів	185

Наукове видання

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 10.06.2006 р. Підписано до друку 30.06.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 28,24. Обл. вид. арк. 28,67. Замовлення № 19/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**О – 59 ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20